

Veřejnost o energetice – květen 2013

Technické parametry

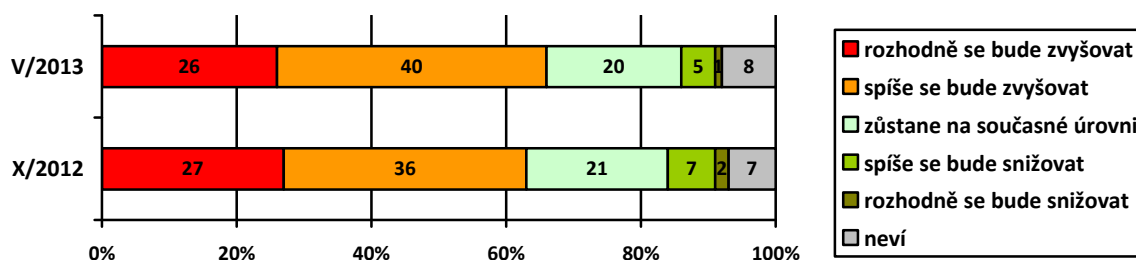
Výzkum:	<i>Naše společnost, v13-05</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>6. – 13. 5. 2013</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1062</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>OE.41, OE.51, OE.52, OE.53, OE.44, OE.42, OE.43</i>
Zveřejněno dne:	<i>17. června 2013</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V květnu 2013 byl do pravidelného výzkumu Naše společnost v rámci širšího tematického okruhu problematiky životního prostředí zařazen blok otázek souvisejících se spotřebou a výrobou elektrické energie a s jadernou energetikou. Šetření v této souvislosti konkrétně zkoumalo, jak občané vidí do budoucna vývoj spotřeby elektrické energie a zda je či není možné výrobu elektrické energie z klasických zdrojů, jako jsou tepelné elektrárny spalující uhlí nebo plyn, jaderné elektrárny či velké přehradní vodní elektrárny, nahradit výrobou této energie z alternativních, obnovitelných zdrojů, jako např. z větru, slunečního záření nebo spalování biomasy. Pokud jde o postoje k jaderné energetice, výzkum zjišťoval, zda by se podle mínění veřejnosti měl podíl jaderné energie na produkci elektřiny u nás do budoucna zvyšovat, nebo snižovat, jak se občané staví k dostavbě 3. a 4. bloku jaderné elektrárny Temelín, zda pocítují či nepocítují obavy v souvislosti s používáním jaderné energie u nás, jak by se sami zachovali, pokud by ve vzdálenosti do 30 kilometrů od místa jejich bydliště byla do provozu uvedena jaderná elektrárna, a zda důvěřují vládě, že správně rozhoduje o rozvoji jaderné energetiky.

Pokud jde o názory na to, jak se do budoucna bude vyvíjet spotřeba elektrické energie v České republice (viz graf 1), zhruba dvoutřetinová většina (66 %) občanů se kloní k názoru, že spotřeba bude narůstat, přičemž 26 % dotázaných si to myslí „rozhodně“ a 40 % „spíše“. Pětina (20 %) veřejnosti se domnívá, že spotřeba elektrické energie zůstane v budoucnosti na současné úrovni. Pouze 6 % respondentů v šetření uvedlo, že spotřeba elektrické energie bude do budoucna klesat, v tom 5 % si to myslí „spíše“ a jen 1 % je o tom pevně přesvědčeno. 8 % dotázaných se v tomto ohledu nedokázalo vyjádřit

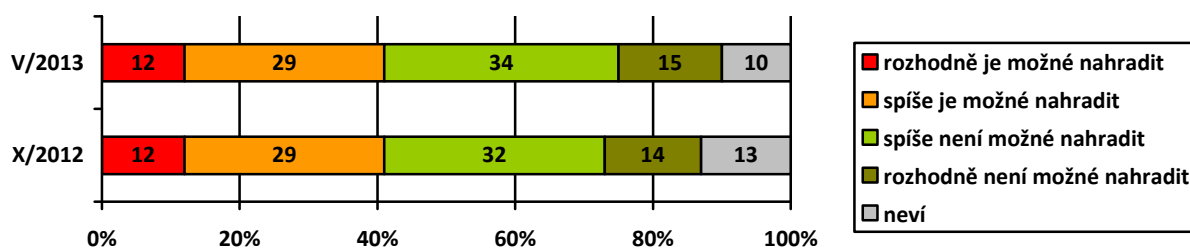
a zvolilo odpověď „nevím“. Stejná otázka byla šetřena již v říjnu loňského roku a tehdejší výsledek se od toho stávajícího statisticky významně nelišil. Zároveň podrobnější analýza v tomto ohledu neodhalila žádné významné sociodemografické rozdíly.

Graf 1: Předpokládaný trend vývoje spotřeby elektrické energie v ČR (%)¹

V otázce, zda je možné nahradit výrobu elektrické energie z klasických zdrojů, jako jsou tepelné elektrárny spalující uhlí nebo plyn, jaderné elektrárny či velké přehradní vodní elektrárny, výrobou elektrické energie z větrné energie, slunečního záření nebo ze spalování biomasy, je česká veřejnost značně rozdělena, i když mínění, že to možné není, mírně převažuje. Mínění o nahraditelnosti klasických zdrojů v šetření vyjádřily dvě pětiny (41 %) oslovených, v tom 12 % je o tom rozhodně přesvědčeno a 29 % si to myslí „spíše“. Naopak téměř polovina (49 %) dotázaných ve výzkumu vyjádřila opačný názor, v tom 34 % „spíše“ a 15 % „rozhodně“. Zbývajících 10 % respondentů zůstalo nerozhodných. Ani u této otázky nedošlo v porovnání s říjnem 2012 k významnému posunu.

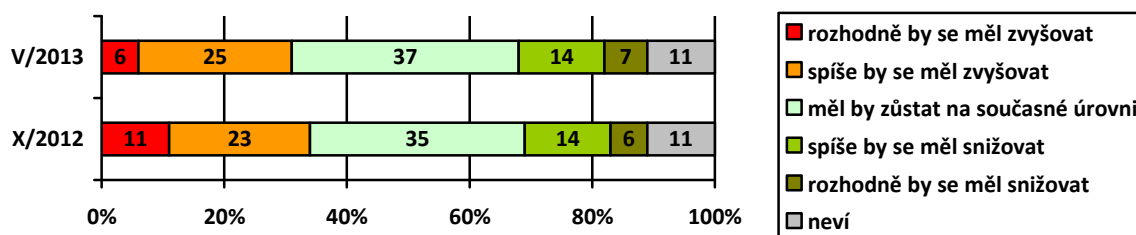
Graf 2: Je možné nahradit výrobu elektrické energie z klasických zdrojů? (%)²

Z analýzy na základě sociodemografických znaků vyplynulo, že názor o nenahraditelnosti klasických zdrojů při výrobě elektrické energie výrazně častěji sdílejí muži než ženy. Relativně vyšší zastoupení tohoto názoru bylo zaznamenáno rovněž mezi dotázanými ve věku nad 60 let. Naopak mínění, že klasické zdroje energie lze nahradit alternativními zdroji, jako jsou větrné a solární elektrárny, popřípadě tepelné elektrárny spalující tzv. biomasu, se častěji vyskytovalo mezi obyvateli Čech a voliči ODS.

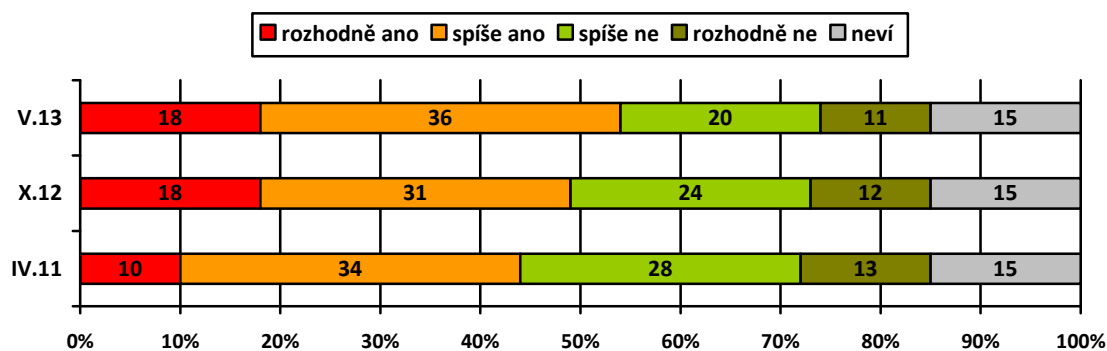
¹ Otázka: „Myslíte si, že se do budoucna spotřeba elektrické energie u nás bude zvyšovat, zůstane na současné úrovni, nebo se bude snižovat? Rozhodně se bude zvyšovat, spíše se bude zvyšovat, zůstane na současné úrovni, spíše se bude snižovat, rozhodně se bude snižovat.“

² Otázka: „Myslíte si, že je možné nahradit výrobu elektrické energie z klasických zdrojů (jako jsou tepelné elektrárny spalující uhlí nebo plyn, jaderné elektrárny či velké přehradní vodní elektrárny) výrobou elektrické energie z větru, slunečního záření a ze spalování tzv. biomasy? Rozhodně je možné nahradit, spíše je možné nahradit, spíše není možné nahradit, rozhodně není možné nahradit.“

Graf 3: Měl by se podíl jaderné energetiky na výrobě elektřiny zvyšovat nebo snižovat?³

Jak ukazují údaje v grafu 3, necelá třetina (31 %) občanů si myslí, že by se podíl jádra na výrobě elektřiny měl do budoucna zvyšovat, v tom 6 % tento názor zastává „rozhodně“ a rovná čtvrtina (25 %) „spíše“, více než třetina (37 %) se domnívá, že by podíl jádra měl zůstat zachován na současné úrovni, a asi pětina (21 %) má za to, že by se tento podíl měl snižovat, z toho 14 % „spíše“ a 7 % „rozhodně“. Zbývající desetina (11 %) na otázku ohledně budoucího podílu jaderné energetiky na výrobě elektřiny nedokázala odpovědět. Oproti loňskému říjnu poněkud poklesl (o pět procentních bodů) podíl těch, kteří „rozhodně“ zastávají názor, že by se podíl jaderné energetiky na výrobě elektřiny měl do budoucna zvyšovat.

Podrobnější analýza ukázala vyšší podporu zvyšování podílu jádra na výrobě elektřiny mezi muži, respondenty s dobrou životní úrovní a dotázanými, kteří současnou ekonomickou situaci hodnotí jako „ani dobrou, ani špatnou“. Naopak pro snížení podílu jaderné energetiky se vyslovují relativně častěji ženy a důchodci. Mezi ženami, mladými ve věku do 30 let a studenty je vyšší podíl nerozhodnutých. Pro zvýšení podílu jádra na výrobě elektřiny jsou častěji také ti, kdo počítají do budoucna s růstem spotřeby a považují klasické zdroje za nenahraditelné.

Graf 4: Dostavba 3. a 4. bloku JETE (%)⁴

Jak vyplývá z údajů v grafu 4, mírná nadpoloviční většina (54 %) českých občanů je pro dostavbu 3. a 4. bloku jaderné elektrárny Temelín, když 18 % s dostavbou rozhodně souhlasilo a 36 % s ní spíše souhlasilo. Proti dostavbě se staví jen necelá třetina (31 %) české veřejnosti, v tom 20 % „spíše“ a 11 % „rozhodně“. 15 % respondentů na příslušnou otázku odpovědělo, že neví. Údaje v grafu 4 zároveň ukazují, že v posledních dvou letech podpora dostavby 3. a 4. bloku JETE má vzestupný trend, když od října

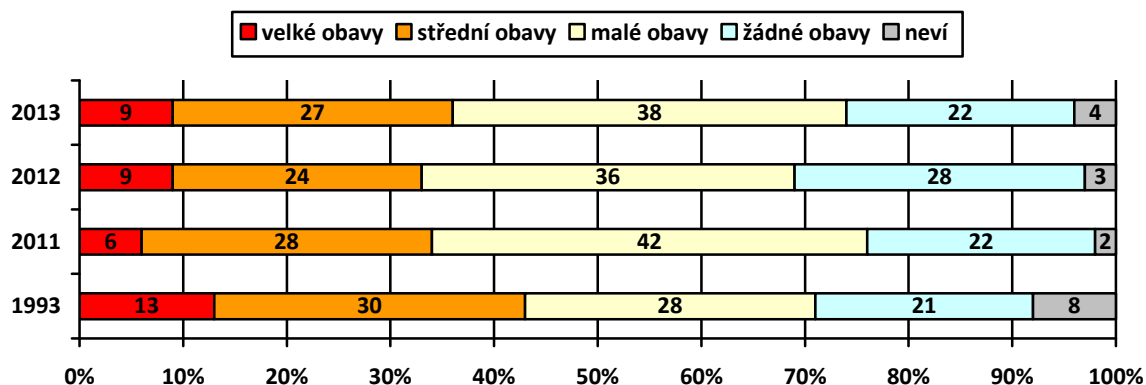
³ Otázka: „Myslíte si, že by se podíl jaderné energetiky na výrobě elektrické energie u nás měl do budoucna zvyšovat, zůstat na současné úrovni, nebo by se měl snižovat? Rozhodně by se měl zvyšovat, spíše by se měl zvyšovat, měl by zůstat na současné úrovni, spíše by se měl snižovat, rozhodně by se měl snižovat.“

⁴ Otázka: „Co se týče dostavby 3. a 4. bloku jaderné elektrárny Temelín, myslíte si, že by tato dostavba měla být uskutečněna? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

loňského roku souhlas s dostavbou vzrostl o pět procentních bodů, od dubna 2011 pak již o deset procentních bodů.

Pro dostavbu Temelína jsou relativně častěji muži a dotázaní s dobrou životní úrovní, ale zejména ti respondenti, kteří si myslí, že by se podíl jádra na výrobě elektřiny měl do budoucna zvýšit, ti, kdo očekávají růst spotřeby elektrické energie, a rovněž ti, kdo se staví skepticky k možnosti nahradit klasické zdroje při výrobě elektrické energie alternativními obnovitelnými zdroji.

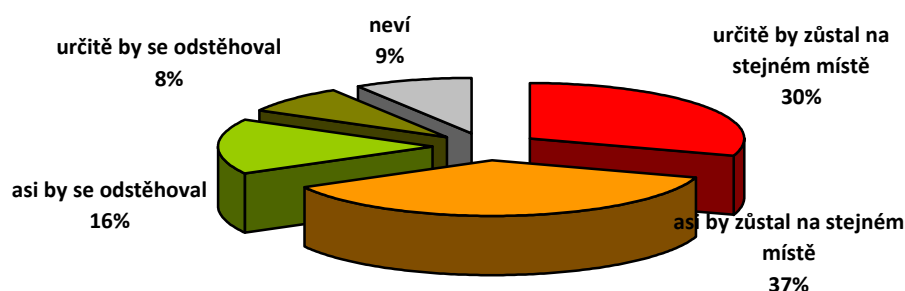
Graf 5: Obavy z používání jaderné energie (%)⁵

Velké nebo střední obavy z používání jaderné energie u nás má podle vlastního vyjádření o málo více než třetina lidí (36 %), přičemž „velké obavy“ pociťuje 9 % a „střední obavy“ 27 % občanů. Malé či žádné obavy vyjadřují tři pětiny (60 %) oslovených, v tom 38 % mluvilo o „malých obavách“ a 22 % necítí žádné. Oproti šetření z loňského října došlo jen k jediné statisticky významné změně v podobě šestibodového poklesu podílu těch, kdo uvedli, že nepociťují „žádné obavy“ v souvislosti s používáním jaderné energie v ČR. Oproti roku 1993 je současný podíl zastoupení „velkých“ a „středních obav“ o sedm procentních bodů nižší.

Podrobnější analýza ukázala významně vyšší úroveň obav mezi ženami a dotázanými, kteří jsou přesvědčeni o nahraditelnosti klasických zdrojů energie alternativními, kteří si myslí, že by se podíl jádra na výrobě elektřiny měl do budoucna snižovat, a kteří jsou proti dostavbě 3. a 4. bloku JETE.

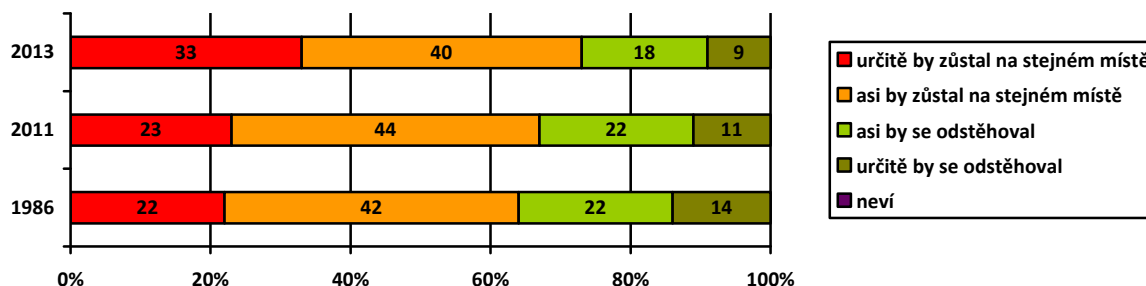
Graf 6: Odstěhování se v případě, že by byla v okruhu 20-30km od bydliště uvedena do provozu jaderná elektrárna (%)⁶

⁵ Otázka: „Pociťujete Vy sám obavy z používání jaderné energie u nás? Velké obavy, střední obavy, malé obavy, žádné obavy.“

⁶ Znění otázky: „Jak byste se zachoval, pokud by ve vzdálenosti 20 až 30 km od Vašeho bydliště byla uvedena do provozu jaderná elektrárna? Určitě byste zůstal bydlet na stejném místě, asi byste zůstal bydlet na stejném místě, asi byste se odstěhoval, určitě byste se odstěhoval.“

Graf 7: Odstěhování se v případě, že by byla v okruhu 20-30km od bydliště uvedena do provozu jaderná elektrárna – časové srovnání (%)

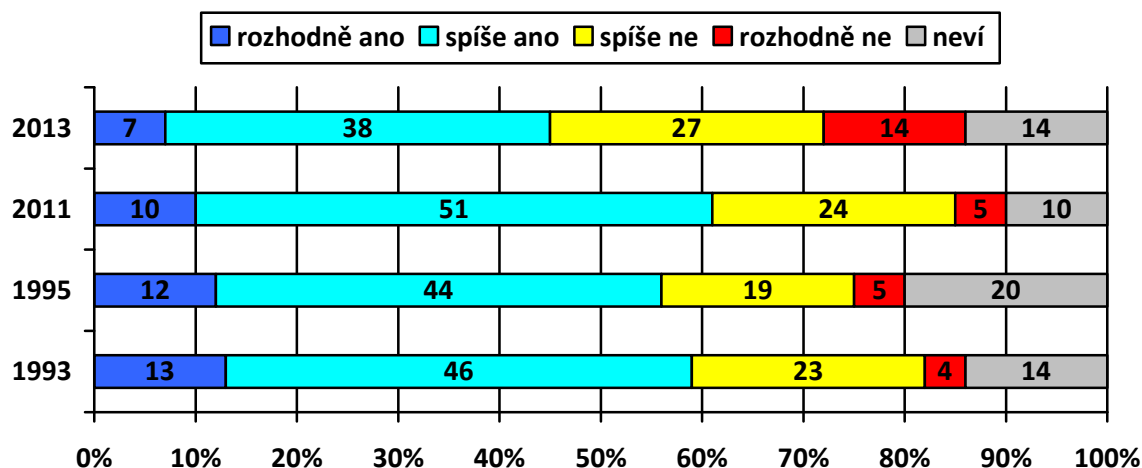

Pozn.: Pro rok 2011 a 2013 byly odpovědi "nevím" vynechány ze zpracování za účelem porovnání s předchozím výzkumem.

Jak ukazují grafy 6 a 7, výrazná většina českých občanů by nepovažovala výstavbu a provoz jaderné elektrárny v relativní blízkosti jejich bydliště za důvod k přestěhování. V aktuálním šetření se pro možnost odstěhování se v případě, že by byla v okruhu do 30 kilometrů od místa jejich bydliště uvedena do provozu jaderná elektrárna, vyslovila asi čtvrtina (24 %) občanů, v tom 8 % „určitě“ a 16 % „asi“, naopak dvě třetiny (67 %) by zůstaly „určitě“ (30 %) či „asi“ (37 %) bydlet na stejném místě. Oproti výzkumům z let 1986 a 2011, které se uskutečnily v obou případech bezprostředně po haváriích jaderných elektráren v Černobylu a Fukušimě, je podíl těch, kdo by se chtěli z blízkosti jaderné elektrárny odstěhovat, zřetelně nižší a naopak vyšší je podíl těch, kdo by podle vlastních slov „určitě“ zůstali bydlet na stejném místě.

Podrobnější analýza ukázala, že odpovědi na tuto otázku jsou úzce spojeny s vyjadřovanými obavami z používání jaderné energie u nás a že vykazují identické sociodemografické diference. Kromě toho odhodlání odstěhovat se slábne a naopak odhodlání zůstat sílí s rostoucím věkem. Relativně častěji by zůstali na místě lidé ve věku od 45 let výše, naopak méně často totéž odhodlání vyjadřují mladí ve věku do 30 let.

Graf 8: Důvěra vládě při rozhodování o jaderné energetice v ČR (%)⁷

Pokud jde o to, nakolik česká veřejnost důvěřuje nebo nedůvěřuje vládě, že rozhoduje správně o rozvoji jaderné energetiky u nás, velice mírně převažuje důvěra nad nedůvěrou, když důvěru vládě v tomto ohledu vyslovilo 45 % dotázaných, z toho 7 % „rozhodně“ a 38 % „spíše“, a nedůvěru vyjádřilo 41 %, v tom 27 % „spíše“ a 14 %

⁷ Znění otázky: „Důvěřujete vládě ČR, že správně rozhoduje o rozvoji jaderné energetiky u nás? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

„rozhodně“. Zbýlých 14 % respondentů se nedokázalo vyslovit a zvolilo odpověď „nevím“. Oproti poslednímu výzkumu z roku 2011, stejně jako oproti oběma srovnatelným výzkumům z let 1993 a 1995 se zejména podíl důvěry velmi výrazně snížil, v porovnání s rokem 2011 o šestnáct procentních bodů. Podíl nedůvěřujících pak vzrostl o 12 procentních bodů v porovnání s rokem 2011, v porovnání s rokem 1995, kdy podíl nedůvěřujících činil 24 %, jde o nárůst o 17 procentních bodů. Tento výrazný posun může do značné míry souviset s celkovým postojem k vládě a s velmi nízkou úrovní důvěry, kterou dlouhodobě má.

Podrobnější analýza ukázala, že vyšší důvěru k vládě v tomto ohledu mají absolventi vysokých škol, dotázaní s dobrou životní úrovní, příznivci ODS, lidé hlásící se k pravici, ti, kdo důvěřují vládě, respondenti, kteří jsou skeptičtí, pokud jde o možnost nahradit klasické zdroje při výrobě elektřiny alternativními obnovitelnými zdroji, ti, kdo jsou pro zvýšení podílu jaderné energetiky na výrobě elektřiny u nás, lidé souhlasící s dostavbou 3. a 4. bloku JETE a ti, kdo mají malé či žádné obavy z používání jaderné energie u nás. Vyšší podíl nedůvěry šetření zaznamenalo mezi respondenty se špatnou životní úrovní, rozhodnutými nevoliči bez preferované strany, lidmi nedůvěřujícími vládě, těmi, kdo si myslí, že spotřeba elektrické energie do budoucna bude klesat, těmi, kdo věří, že klasické zdroje energie jsou nahraditelné, respondenty doufajícími v pokles podílu jádra na výrobě elektřiny u nás, těmi, kdo jsou proti dostavbě Temelína, a lidmi pociťujícími velké nebo střední obavy z používání jaderné energie u nás.